

Persbericht

Partnerschap staat centraal in nieuw werkprogramma van NIRAS

Brussel, 16 maart 1998 - Om de nieuwe opdrachten uit te voeren, die haar door de regering werden toevertrouwd in het raam van het beheer op lange termijn van het laagactief en kortlevend radioactief afval, heeft de raad van bestuur van NIRAS het werkprogramma voor de volgende drie jaar goedgekeurd. Dit programma voorziet dat einde 2001 concrete voorontwerpen voorgesteld worden van een berging die definitief is of bestemd is om definitief te worden, aan de oppervlakte of in de diepe ondergrond, zodat de regering met volledige kennis van zaken het of de uit te werken projecten kan kiezen. “Definitief of met definitieve bestemming” aangezien de berging tenminste tot de sluiting van de site, tegen 2060, volkomen omkeerbaar blijft, en zelfs nadien in het geval van oppervlakteberging. De sleutelwoorden zijn integratie en partnerschap, volgens een originele socio-economische benadering, waar NIRAS reeds enkele jaren werk van maakt.

In antwoord op een vraag van de regering in 1995, heeft de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en Verrijkte Spleitstoffen (NIRAS) aan Elio Di Rupo, vice-eerste minister en minister van Economie en als dusdanig ook voogdijminister van NIRAS, de verschillende opties voorgesteld met betrekking tot het beheer op lange termijn van het laag- en middelactief, kortlevend radioactief afval, dat ook afval van categorie A wordt genoemd. In haar rapport NIROND 97-04, dat in juni 1997 werd gepubliceerd, legt NIRAS de nadruk op het verschil tussen de technische keuze, gebaseerd op criteria zoals de veiligheid en de kostprijs van de beoogde installatie, en de meer fundamentele strategische keuze, die op ethische overwegingen steunt.

Het NIRAS-rapport 97-04 is het logische resultaat van vijftien jaar ontwikkeling. Sinds 1982, toen het moratorium op zeebergings werd afgekondigd, heeft NIRAS zich de vraag gesteld wat er moet gebeuren met het afval van categorie A, dat niet minder dan 80 % uitmaakt van het totale volume radioactief afval in ons land. De eerste jaren werden alle mogelijke oplossingen onderzocht. Van 1990 tot 1994 heeft de instelling het onderzoek toegespitst op degene die de meest beloftevolle leek, de oppervlaktebergings. Daarnaast heeft de instelling het onderzoek naar de diepe bergings verdergezet. Het beheer van het afval van categorie A is trouwens maar één van de problemen op lange termijn die NIRAS bezighouden. De instelling bestudeert intussen ook nog altijd de bergings van de andere categorieën radioactief afval. In dit geval gaat het om een kleiner volume, maar worden meer eisen gesteld aan het beheer op lange termijn.

Terwijl het voor een technische keuze nog te vroeg was - en nog is - kon de strategische keuze wel met kennis van zaken gemaakt worden. Op 16 januari jongstleden heeft de ministerraad gekozen voor een oplossing die ethisch verantwoord is ten opzichte van de toekomstige generaties: niet voor een halve oplossing die onvermijdelijk slechts een voorlopige kan zijn, maar een oplossing die van bij het begin als een definitieve wordt opgevat, of definitief kan worden, ook al moet ze geleidelijk in de praktijk worden gebracht, op een soepele en omkeerbare wijze. Dit uitgesproken ethische standpunt getuigt ook van een geest van grote openheid: alles is nog mogelijk, op voorwaarde dat de huidige generatie haar verantwoordelijkheid opneemt.

De technische keuze kan nochtans niet eindeloos uitgesteld worden. In dezelfde zitting van 16 januari hebben de ministers eraan herinnerd dat zij zich daarvan bewust zijn. Zij hebben NIRAS, via de voogdijminister, opdrachten gegeven in die zin. De concepten van definitieve oppervlaktebergings en de studies in verband met de haalbaarheid en de kostprijs van de definitieve bergings in de diepe ondergrond moeten uitgediept en afgerond worden. Ook in dit opzicht is de ethische bezorgdheid groot: het is helemaal niet de bedoeling dat ook maar iets aan iemand opgedrongen wordt. De veiligheid op lange termijn gaat voor.

Het ligt nog vers in het geheugen - de zaak heeft tenslotte heel wat inkt doen vloeien - dat NIRAS al bijna vier jaar geleden op het Belgische grondgebied 98 “mogelijk gunstige” zones had aangeduid voor de inplanting van een definitieve oppervlakteberging (rapport NIROND 94-04). De bedoeling daarvan was uitsluitend de haalbaarheid van de oppervlakteberging in België aan te tonen. Een technische oplossing kan immers pas gerealiseerd worden als men precies weet op welk terrein ze ingeplant kan worden. Twee jaar later was het de vraag van de minister van Landsverdediging, om na te gaan of één of meer van de 25 buiten dienst gestelde militaire basissen geschikt waren, die deinig veroorzaakte. Ondanks de omzichtige bewoordingen, heeft deze studie, die uiteindelijk slechts een voorbereidende oefening was, gebaseerd op bibliografische gegevens, toch heel wat onrust gezaaid. Daarmee werd nog maar eens de uitzonderlijke gevoeligheid bevestigd, waarmee alles wat “nucleair” heet, bekeken wordt.

Waar staan we vandaag ? Het staat nu zwart op wit in de officiële kennisgeving van de ministerraad, dat NIRAS iedere soort van onderzoek tot twee types van zone zal beperken: de bestaande nucleaire zones, te weten Doel, Fleurus, Mol-Dessel en Tihange, en zones waar de lokale overheden belangstelling tonen.

De beperking in verband met de zones die onderzocht kunnen worden, vormt slechts een uiting van een meer algemeen streven. NIRAS wenst inderdaad dat de lokale gemeenschappen niet alleen vrijwillig, maar ook actief deelnemen aan de werkzaamheden. Ieder kan al dan niet aan het project deelnemen, maar het project zal maar tot een goed einde worden gebracht als men zich werkelijk betrokken voelt, niet als toeschouwer, maar als acteur. Er zijn natuurlijk voorwaarden waar men niet omheen kan: de beoogde berging moet veilig zijn op korte en op lange termijn, en zij moet op een economisch en sociaal verantwoorde manier gerealiseerd worden.

De actieve deelname van de lokale gemeenschappen geeft duidelijk aan dat het in dit “project” om veel meer gaat dan gewoon een berging van afval, of het nu aan de oppervlakte of in de diepe ondergrond is. Deze berging moet in een veel ruimer geheel geïntegreerd worden, waarvan de algemene impact op de gemeenschap positief is. Meteen is de berging niet langer een last, maar wordt zij een katalysator voor het economische, culturele en sociale leven. Terwijl NIRAS noodzakelijkerwijs het bergingsaspect van het geïntegreerde project uitwerkt, zal het daarentegen de gemeenschap zijn die de andere aspecten bedenkt, ontwikkelt en helpt realiseren.

Een dergelijke lokale betrokkenheid kan een kwestie van gezond verstand lijken, maar is niettemin een innovatie. Van bij het begin een echt partnerschap nastreven, in plaats van zich te beperken tot een tegensprekelijk debat, betekent een vernieuwing voor de sector van het nucleaire afval.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u zich wenden tot Evelyn Hooft, perswoordvoester van NIRAS - op het nr. (02)212.10.37 of (075)60.25.04, of per fax op het nr. (02)212.10.40..